

NETTÓ MUNKABÉR ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN**NET WAGE EVOLUTION IN HUNGARY AND ROMANIA***Bartha Dániel***ÖSSZEFOGLALÁS**

A tanulmány célja az, hogy rávilágítson az azonosságokra és a különbségekre a magyar és román személyi jövedelemadó és munkabért terhelő járulékok között.

Egyértelműen megállapítható, hogy mindkét országban azok minősülnek adóalanyoknak, másszóval rezidenseknek, akiknek állandó vagy szokásos tartózkodási helyük belföldön található, valamint, ha belföldi illetőségű adóalanyok, akkor mind a bel mind a külföldről származó jövedelmük adókötelesnek tekintendő, feltéve, hogy azok után külföldön adót nem fizettek. Közös vonás mindkét országban, hogy igénybevehető a családi kedvezmény, ami eltartottak számától függően növekszik, viszont Magyarországon sokkal magasabb arányban, mint Romániában. Eltérés a két ország között, hogy Romániában, csak bizonyos jövedelemszintig érvényesíthető az a típusú kedvezmény. A román állam meghatározott bizonyos tevékenységi köröket, akik számára nem kell személyi jövedelemadót fizetniük a munkából megszerzett jövedelmük után, Magyarországon a következő évtől, azaz 2022-től bevezetik a 25. életévüket be nem töltött munkavállalók személyi jövedelemadó mentességét.

Összességében tehát elmondható, hogy vannak hasonlóságok és különbségek az országok között, viszont ahhoz, hogy objektív kép legyen alkotható egy ország adórendszeréről nem elegendő megismerni csupán egyetlen adónemet. Ahhoz viszont elegendő, hogy összehasonlítás útján meghatározható legyen, hogy milyen párhuzam húzható a két ország között

Kulcsszavak: Személyi jövedelemadó, járulékok, bevétel, jövedelem.

ABSTRACT

The aim of the study is to shed light on the similarities and differences between Hungarian and Romanian personal income tax and wage contributions.

In both countries they are taxable persons, in other words residents who are domiciled or habitually resident in the country and, if they are resident taxpayers, their domestic and foreign income is taxable, provided they have not been taxed abroad. A common feature in both countries is that the family allowance can be used, which increases depending on the number of dependents, but in Hungary in a much higher proportion than in Romania. The difference between the two countries is that in Romania, only up to a certain income level can be claimed for this type of discount. The Romanian state has defined certain spheres of activity for which they do not have to pay personal income tax on their income from work.

Overall, therefore, it can be said that there are similarities and differences between countries, but to get an objective picture of a country's tax system, it is not enough to know only one type of tax. However, it is sufficient to determine parallel can be drawn between two countries.

Keywords: Personal income tax, contributions, proceeds, income.

BEVEZETÉS**A személyi jövedelemadó jellemzői Magyarországon**

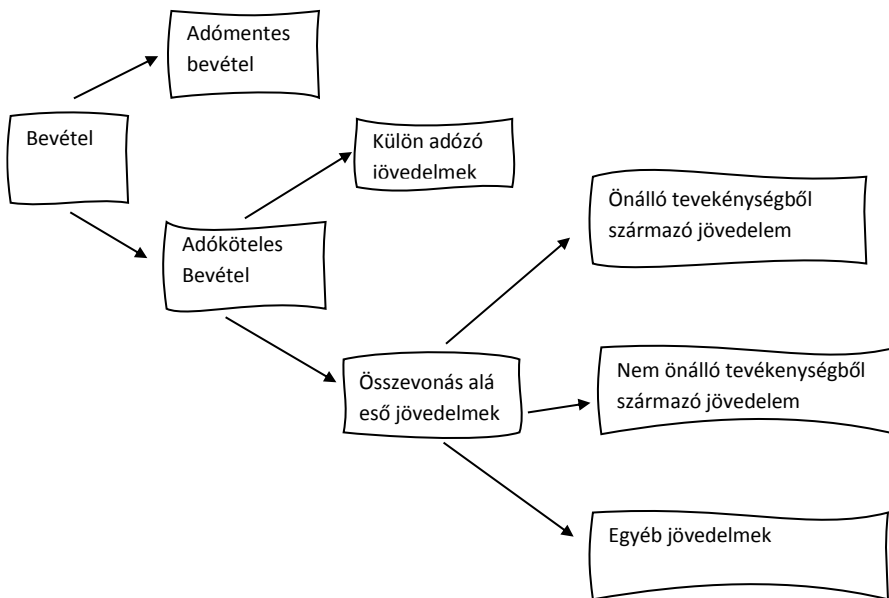
Az Adózás rendjéről szóló törvény kimondja, hogy adóalanyoknak azok minősülnek, akiknek állandó, vagy szokásos tartózkodási helyük belföldön található. Másképpen megfogalmazva, „Adóalany vagy adózó, az a természetes, vagy jogi személy, akit a törvény az adó fizetésére kötelez” (BOZSIK et al., 2017 p.10.). Azok számára, akik ezen feltételeknek eleget tesznek,

azoknak minden, akár külföldről megszerzett jövedelmük is adóköteles, feltéve, hogy ezen jövedelem után nem fizették meg az adót (CSÁSZÁR et al. 2020).

Magyarországon 2021-ben a személyi jövedelemadó mértéke, általánosan 15%. Ezen adó nem célja, hogy a magánszemélyek hozzájáruljanak a közterhekhez a jövedelmük egy részével. Az adót naptári évenként kell bevallani, viszont annak érdekében, hogy a bevétel folytonos legyen az állam részéről, havi rendszerességgel meg kell fizetni.

Jövedelmek csoportosítása Magyarországon

A jövedelmeket a Személyi jövedelemadó törvény (Továbbiakban Szja.tv.) a következőképpen határozza meg. A jövedelem nem más, mint a bevétel mínusz az elismert költségek, növelve bizonyos növelő tételekkel. E számítás eredménye az összeg, amire az adó mértéket rávetítve megkapható a számított adót. A számított adóhoz hozzá vehetőek az esetleges módosító tételek, mint a korábban előlegként megfizetett adók. Esetleg módosítható olyan tételekkel, mint amikor egy összegben kívánja igénybe venni a kedvezményeket, és év közben ezekkel nem csökkentette adóját. Ezek után megkapható a fizetendő adó, amellyel az adóalany hozzájárul a közterhekhez, valamint eleget tesz alkotmányos kötelezettségének.

1. ábra: Jövedelmek Szja tv. szerinti csoportosítása (szemléltetés)

Forrás: Saját szerkesztés

A bevétel nem más, mint a magánszemély által bármilyen jogcímen, bármilyen formában megszerzett vagyoni érték. Lehet pénz, szolgáltatás, vagyoni értékű jog, vagyontárgy egyaránt. (HERRICH, 2017).

A Bevételeket az Szja.tv. a következőképpen csoportosítja:

Adómentes bevételek azok, amelyek után az adót nem kell megfizetni, sőt bevallani sem. Ilyenek például a szociális ellátás, ösztöndíjak, valamint az ingóságok értékesítéséből származó bevétel, amennyiben az éves összege nem haladja meg a 600 ezer forintot, vagy az abból megálapított összes jövedelem nem haladja meg a 200 ezer forintot.

Az adóköteles bevétel kettő fő csoportra osztható: külön adózó, és összevonás alá eső jövedelem. Utóbbi pedig háromra: önálló tevékenységből származó jövedelem, nem önálló tevékenységből származó jövedelem és egyéb jövedelmek.

A nem önálló tevékenységről az Szja tv 25.§-a úgy rendelkezik, hogy „Nem önálló tevékenységből származó bevétel minden olyan bevétel, amelyet a magánszemély e tevékenységével összefüggésben, vagy egyébként az e tevékenysége alapjául szolgáló jogviszonyára tekintettel megszerez.” Ennek tipikus példája a munkaviszonyból megszerzett jövedelem.

Önálló tevékenységnek minősül, az Szja tv. 16.§ szerint „Minden olyan tevékenységből származó jövedelem, ami nem tartozik a nem önálló tevékenységből származó jövedelmek körébe.”.

Egyéb jövedelemnek pedig azok minősülnek, amelyek nem tartoznak az előbb említett két kategória egyikébe sem.

Külön adózó jövedelmek azok a jövedelmek, amelyekre az adóalap külön vetítendő, tipikus példája az egyéni vállalkozók adózása (SIMON, 2012).

Munkabért terhelő járulékok Magyarországon

Az adózási rendszer folyamatosan változik, mivel igényli a módosításokat. Ezért az utóbbi időben is bevezettek néhány változtatást a jogalkotók. 2020.július 01.- napjával módosultak a munkabért terhelő járulékok összetétele. KOVÁCS (2020) véleménye szerint „Az új Tb. törvény szerint az eddigi járulékok helyett a nyugdíjjárulék (10%), a természetbeni egészségbiztosítási járulék (4%), a pénzbeli egészségbiztosítási járulék (3%), és a munkaerő-piaci járulék (1,5%) összeolvadásával egy egységes, új járulék keletkezik: a társadalombiztosítási járulék. Ennek mértéke ugyanúgy 18,5% százalék”.

A meghatározott adóalapot, Szja. tv-ben elhatárolt, következő kedvezménnyel csökkentheti a munkavállaló:

- Családi kedvezmény
- Első házások kedvezménye
- Fogyatékosági kedvezmény
- Illetve négy vagy több gyermekes anyák adómentessége

A családi kedvezményt az jogosult igénybe venni, aki a családok támogatásáról szóló törvény szerint, gyermekére tekintettel családi pótlékra jogosult, továbbá a jogosulttal közös háztartásban élő nem jogosult házastársa.

Kedvezmény összegét tekintve egy gyermek esetén 66 670 Ft/hó/eltartott, kettő eltartott esetén 2019-óta 133 330 Ft/hó/eltartott, végül három eltartott esetén 220 000Ft/hó/eltartott. Továbbá igénybe vehető a négy vagy több gyermekes anyák alanyi mentessége, amely jelentése, hogy a munkával megszerzett, összevont adóalapba tartozó jövedelem után az adóalanyoknak nem kell megfizetnie a személyi jövedelemadót.

Első házások kedvezményére az a házaspár jogosult, amelyben legalább az egyik fél az első házasságát tölti. Ezen kedvezményt csupán 24 hónapon keresztül veheti igénybe. Ennek összege 33 335 Ft az adóalapból csökkentendő, amely tetszőleges arányban megosztható a jogosultak között.

Fogyatékosági kedvezmény akkor érvényesíthető, ha az erről szóló hivatalos igazolást bemutatva a megfelelő hatóságoknak. Alkalmazható a fogyatékos állapot fennállásának hónapjától, a fennállási időszak végéig, legfeljebb az adóév első napján érvényes havi minimálbér 5%-ának megfelelő összegben.

Munkáltatói oldalról azonban kettő fizetendő teher jelenik meg, amelyet nem vonnak le a bruttó munkabérből, hanem azon felül kell megfizetnie a foglalkoztatónak az állam részére. Az alábbi terhek alapját a bruttó munkabér adja. Ezek a terhek a következők:

- Szakképzési hozzájárulás, amely 1,5%,
- Szociális hozzájárulási adó, ami 15,5%-ot jelent.

Személyi jövedelemadó Romániában

Jelenleg Romániában a személyi jövedelemadó mértéke 10%. Viszont a román állam meghatározott bizonyos kategóriákat, amelyekben a jövedelmet szerző alkalmazottak mentesülhetnek a személyi jövedelemadófizetés alól. Ezek pedig:

- Az IT-szakemberek, akiknek szigorú dokumentációt kell vezetniük a munkafolyamataikról.
- A fogyatékossgal élő munkavállalók, akiknek csak abban az esetben jár az adómentesség, ha a román egészségügyi rendszer által ellenőrzött az állapota, valamint ezt folyamatosan monitorozzák.
- A kutatás-fejlesztés (K+F) vagy technológiai fejlesztés területén dolgozik a munkavállaló. Az adómentességet akkor biztosítják, ha bizonyos feltételek teljesülnek a törvényi rendelkezéseknek megfelelően.
- Az egyes tevékenységekre vonatkozó adóról szóló törvényben meghatározott idényjellegű tevékenységet végző román jogi személyekkel 12 hónapig kötött munkaszerződés alapján tevékenységet folytató munkavállalók egy évig.
- Építőipari területen dolgozó munkavállalók 2019.01.01. - 2028.12.31. időszakig terjedően.

Az adó elszámolási időszak egy naptári év. A munkavállaló élhet bizonyos kedvezményekkel, mint a személyi levonás. A személyi levonás eltartottanként illeti meg a munkavállalót. Ez addig illeti meg a magánszemélyt amíg az eltartott havi bruttó jövedelme 1950 RON (142 825 Ft) alatt található. A személyi levonási szinteket 510 RON (37 354 Ft) eltartott személyenként négy főig és 1310 RON (95 949 Ft) négy vagy több eltartott személy esetében. E két kategória között határozta meg a Román kormány a kedvezmény mértékét. A személyi levonásokat az veheti igénybe, aki bruttó havi jövedelme 3600 RON alatti (ACCACE, 2021). A fenti forintban meghatározott összegek az összehasonlíthatóság érdekében kerültek feltüntetésre, 2021.04.19. napon érvényes, 73,24 Ft/RON árfolyamon számolva.

Azok minősülnek adóalanynak, akiknek állandó, vagy szokásos tartózkodási helyük Romániában található. Akkor tekinthető szokásos tartózkodási helynek, amennyiben egy naptári évben 183 napot tartózkodik az ország területén, kivéve azok, akik orvosi ellátásban részesülnek, vagy tanulási céllal tartózkodnak az ország határain belül (ACCACE, 2021).

Nem minősülnek adóalanynak, akiknek időközi tevékenysége található Romániában, és emiatt napi szinten, vagy évente többször át kell lépniük a határon. Azok a személyek, akik nem felelnek meg az adóalanyság feltételének, azoknak nem kell a román adótörvényeket alkalmazni (ACCACE, 2021).

Munkabért terhelő járulékok Romániában

Romániában a járulékok aszerint különböztethetők meg, hogy a munkáltató vagy a munkavállaló fizeti meg. Munkavállalót terhelő járulékok az egészségbiztosítási járulék, amely 10%-át képi a járulékalapnak, valamint a szociális (nyugdíj) biztosítási járulék, amely 25%-át képi a járulék alapnak. Továbbá nem a munkavállalónak, hanem a munkáltatónak kell megfizetnie a munkabiztosítási járulékot 2,25%-értékben (ACCACE, 2021).

ANYAG ÉS MÓDSZER

A vizsgálat során az ACCACE szakportál adatait vettem alapul, azzal kapcsolatban, hogy hogyan is változnak a munkabérek a vizsgált két országban. Primer kutatásom célja, hogy feltárjam az egyes azonosságokat és különbözőségeket az országok személyi jövedelemadórendszere között. Számításaim során az általam kidolgozott anyagokat vettem alapul, annak érdekében, hogy levezethessem a nettó munkabért. Az előző fejezetben külön vizsgáltam a két ország rend-

szerét, azonban számításaimnál egyben fogom őket vizsgálni. Szekunder kutatásom eredményeként, pedig értelmezhetővé váltak számomra az egyes szakirodalmakban talált adatok. A két országot azért választottam kutatásom alapjául, mert egymás szomszédságában állnak, és régen Erdély magyar fennhatóság alá tartozott, tehát közös és mély történelmi háttérrel rendelkeznek.

Elkerülhetetlen egy ilyen vizsgálat során az objektivitás, amelyet ugyanazon a napon vett árfolyammal számolt, egységes pénznemre vetítéssel igyekszem elérni.

EREDMÉNYEK

Egyértelműen megállapítható, hogy mindkét országban ugyanazok a magánszemélyek minősülnek adóalanyoknak, valamint a világon bárhol megszerzett jövedelmük adóköteles, feltéve, hogy az után külföldön adót nem fizettek meg.

Az 1. táblázat azt szemlélteti, hogy mekkora adó és járulékteher nehezedik a munkavállalóra. Az adatok százalékos értékek. Azt, hogy a bruttó jövedelem hogyan kerül meghatározásra azt a 2. táblázat szemlélteti részletesebben. Látható, hogy a személyi jövedelemadó tekintetében Romániában alacsonyabb a mérték, viszont társadalombiztosítási járulék 6,5 százalékponttal magasabb, mint magyar viszonylatban. Továbbá a magyar rendszer annyiban különbözik, hogy az egészségbiztosítási járulék beolvadásra került a társadalombiztosítási járulékba, Romániában viszont külön tételként jelenik meg.

1. táblázat: Adó és járulékmértékek összehasonlítása

Megnevezés	Magyarország	Románia
Személyi jövedelemadó mértéke	15%	10%
Társadalombiztosítási járulék mértéke	18,5%	25%
Egészségbiztosítási járulék mértéke	-	10%

Forrás: Saját szerkesztés a felhasznált szakirodalom alapján

A következőkben egy fiktív példán keresztül kerül összehasonlításra az, hogy egy magánszemély Magyarországon, vagy Romániában szerzi meg ugyanazt a jövedelmet, akkor mennyi marad meg ténylegesen elkölthető pénzként a munkavállalónál.

2. táblázat: Munkaviszonyból származó jövedelem levezetése

Magyarország (HUF/hó)		Románia (RON/hó)	
Bruttó fizetés	300 000	Bruttó fizetés	4 095,54
Személyi jövedelemadó (15%)	45 000	Társadalombiztosítási járulék (25%)	1 023,89
Társadalombiztosítási járulék (18,5%)	55 500	Egészségbiztosítási járulék (10%)	409,55
Családi adóalapkedvezmény	66 670	Személyi jövedelemadó (10%)	266,21
Összes teher	100 500	Összes teher	1 433,44
Összes kedvezmény	10 001	Összes kedvezmény	-
Nettó fizetés	209 501	Nettó fizetés	2 395,89
Euróban	580,49 €/hó	Euróban	485,98 €/hó

Forrás: Saját szerkesztés a fiktív példa alapján

Az egységesítés érdekében azonos árfolyamra vetítem a végeredményként kapott összegeket, viszont a számítások folyamán az adott országban érvényes pénznem szerepel a fenti 2. táblázatban.

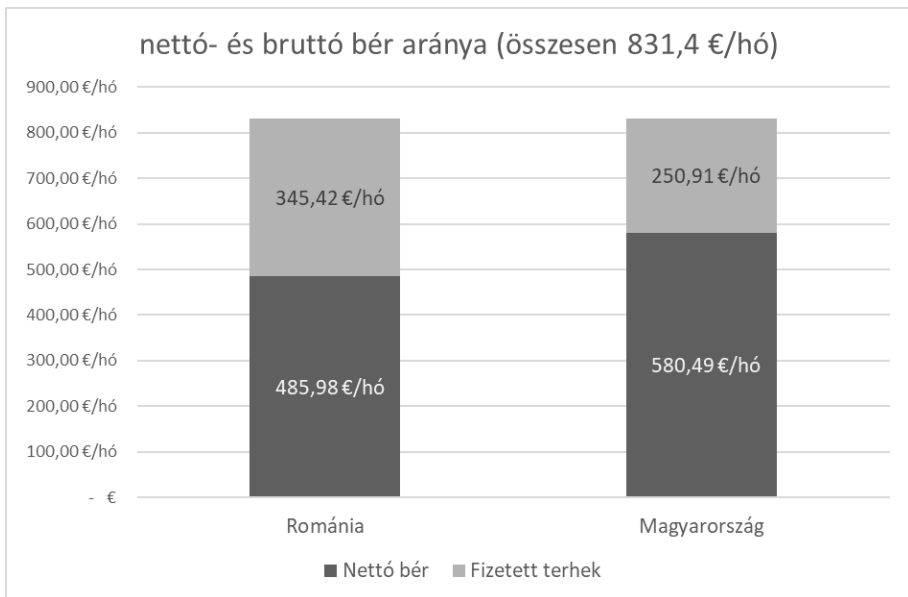
A táblázatban egy olyan egy gyermekes, könyvelőként tevékenykedő munkavállaló jövedelme kerül szemléltetésre, aki havi szinten 300 000 Ft-ot és ugyanilyen összegnek megfelelő román lej-t keres bruttó jövedelemként. A táblázat végén euróra kerülnek átszámításra az értékek az összehasonlíthatóság és objektív ítéletozatal érdekében. Az egységesítés érdekében alkalma-

zott árfolyamok 4,93 RON/€ valamint 360,9 Ft/€ volt melyek 2021.04.19-én érvényes árfolyamok.

A nettó fizetés megállapítása Magyarországon a következőképpen történik. A bruttó fizetés alapján kerül meghatározásra a személyi jövedelemadó, ami a bruttó bérnek a 15%-a. Valamint ugyanezen összeg alapján kerül meghatározásra a 2020.július 01-óta összevont 18,5%-os társadalombiztosítási járulék. Ezek meghatározása után, az összes adókedvezmény úgy került meghatározásra, hogy vettem 66 670Ft-os adóalapkedvezmény 15%-át. A nettó bér tehát a következő számítás eredménye. A bruttó bérből levonásra kerül az összes adó és járulék, ezt megnövelve a kedvezményekkel az eredmény nem más, mint a munkavállaló nettó bére.

A nettó munkabér megállapítása Romániában a következőképpen történik. Hasonlóan a magyar számítási módszerhez, a bruttó bér alapján kerül meghatározásra a 25%-os társadalombiztosítási járulék, valamint az egészségbiztosítási járulék, amely 10%-a a bruttó bérnek. Viszont ami jelentős eltérés, hogy a személyi jövedelemadó alapját az előbb említett két járulék összegével csökkentett bruttó bér képzí.

A 2. ábra szemléletesen bemutatja, hogy az összes bevétel mekkora része marad meg egy magyar és egy román munkavállalónak ténylegesen elkölthető jövedelemként. Jól látható az ábrán, hogy alacsonyabb nettó jövedelem keletkezik Romániában, ahol a bruttó jövedelem 58,45%-a marad meg, mint Magyarországon, ahol 69,82%-a. Az értékek az összehasonlíthatóság érdekében €-ban szerepelnek és figyelembe veszik az igényelhető levonásokat.

2. ábra: A nettó jövedelmek megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés

Látható, hogy a két összeg, amelyet megkap a munkavállaló, jelentősen eltér egymástól, Magyarországon közel 100 €-val többet kap meg az alkalmazott, mint Romániában. Ennek oka lehet egyrészt, hogy magasabbak a járulékok százalékos értékei Romániában, mint Magyarországon. Romániában viszont az adó alacsonyabb, de kisebb mértékben, mint amennyivel a járulékok magasabbak. A másik ok, amiért ennyivel magasabb lehet a két nettó fizetés között a különbség, hogy a kedvezményeket ekkora jövedelemnél nem érvényesítheti a munkavállaló a román törvények szerint, mivel meghaladja a 3600 RON-t a havi jövedelme. Valamint az is,

hogy külön tételként jelentkezik az egészségbiztosítási járulék, míg Magyarországon egy kategóriát képez a társadalombiztosítási járulékkal.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A vizsgált téma az volt, hogy hogyan alakul a személyi jövedelemadó és a munkabért terhelő járulékok magyar és román vonatkozásban. Ehhez első és legfontosabb tisztázni, hogy ki is minősül adóalannak, valamint azt, hogy melyek azok a jövedelmek, amelyek adókötelesek.

Látható a számítások alapján, hogy Romániában magasabb adó és járulékteher nehezedik ugyanarra a munkavállalóra, tehát alacsonyabb jövedelmet fog kézhez kapni.

Véleményem szerint, az adórendszerek harmonizálásával, elkerülhető lenne ez a jelentős eltérés, és arra ösztökélhetné a munkavállalókat, hogy a saját országukban dolgozzanak, ezzel növelve hazájuk gazdasági helyzetét. Viszont a harmonizációval jelentős adminisztrációs teher, valamint magas költségek is járnának, mivel át kellene képezni az adóhatóságoknál dolgozókat, továbbá az adótanácsadókat, könyvelőket, bérszámfejtőket.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- (1).1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról. Kihirdetve 1996-01-01.(2). 2017.évi CL. törvény az adózás rendjéről. Kihirdetve 2018-01-01. (3) ACCACE (2021): Tax Guideline for Hungary. Hungary, Január 20, 2021. <https://accace.com/tax-guideline-for-hungary/>, letöltés dátuma: 2021.04.19. (4). ACCACE (2021): Tax Guideline for Romania. Romania, Március 11, 2021. <https://accace.com/tax-guideline-for-romania/>, letöltés dátuma: 2021.04.18. (5). BOZSIK S. – FELLEGI M. – GRÓF P. – SÜVEGES G. – SZEMÁN J. (2017): Adózási ismeretek. Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, 230p. (6). CSÁSZÁR Z. – CSÁTALJAY ZS. – EGRI-RETEZI K. – FUTÓ G. – GOTTEGEISI R. – HORVÁTHNÉ SZABÓ B. – KOVÁCS F. (2020): Adózás 2020. Vezinfó kiadó Kft. Budapest, 248p. ISBN 9786155085796(7). HERRICH GY. (2017): Adótan. Penta Unió Zrt., Pécs 230 p. ISBN: 978-615-5249-48-8 (8). KOVÁCS I. (2020): Járulékvaltozasok 2020. július 1-től, 2020.június 29. <https://mgi-bpo.hu/hu/news/jarulekvaltozasok-2020-julius-1-tol> letöltés dátuma 2021.04.19. (9). MOGYORÓSNÉ GÁBOR H. – SZIKORA J. (2012): Adózási ismeretek alkalmazása. Perfekt kiadó, Budapest, 289p. ISBN 978-963-394-815-6 (10). SIMON I. (2012): Adózási alapfogalmak, az adózási folyamat szakaszai és jogi szabályozása pp 23-27. In.: Pénzügyi jog II (Szerk. SIMON I.) Osiris kiadó Kft., Budapest, 578p. ISBN 9789632762289

SZERZŐ:

Bartha Dániel

Számvitel MA szakos hallgató
Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar
bartha.daniel9810@gmail.com

*A publikáció az EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007 azonosító számú
„Tehetségből fiatal kutató” – A kutatói életpályát támogató tevékenységek a felsőoktatásban. c.
projekt támogatásával valósult meg.*